

PALMIPUUDEPÜHA A AASTAL

(Protsessioonievangeelium A aastal Mt 21:1-11)

Lugemine püha Matteuse evangeeliumist:

Kui Jeesus jõudis ühes oma jüngritega Jeruusalemma juurde, Betfagee poole Õlimäge, siis saatis Jeesus kaks oma jüngrit teele ja ütles neile: “Minge külasse, mis on teie ees. Sealt leiate te kinniseotud emaesli ja eeslivarsa tema kõrval. Päästke nad lahti ja tooge minu juurde. Aga kui keegi peaks midagi ütlema, siis vastake: “Neid on Issandale vaja ja tema saadab nad varsti tagasi.” Aga see on sündinud selleks, et läheks täide prohveti sõna: “Ütelge Siioni tütrele: vaata, su kuningas tuleb. Ta on tasane ja istub emaesli seljas ja sälu seljas, kes on veolooma varss.”” Ja jüngrid läksid ja tegid nõnda, nagu Jeesus neid oli käskinud. Nad tõid emaesli ja varsa, panid oma riided nende seljale ja Jeesus istus eesli selga. Aga paljud inimesed laotasid oma riided tee peale, mõned aga tõid puuoksi ja sillutasid okstega nende teed. Rahvahulgad käisid Jeesuse ees ja tema taga ning hüüdsid: “Hoosianna Taaveti Pojale! Kiidetud olgu, kes tuleb Issanda nimel. Hoosianna kõrges!” Ja kui Jeesus Jeruusalemma jõudis oli kogu linn ärevil ning kõik küsisid: “Kes ta on?” Aga rahvahulgad ütlesid: “Tema on prohvet – Jeesus Galilea Naatsaretist!”
See on Issanda Sõna.

Esimene lugemine Js 50:4-7)

Lugemine prohvet Jesaja raamatust:

Nii ütleb Jumala sulane: Issand andis mulle kõneka keele, et ma kinnitaksin väsinut maheda sõnaga. Tema äratab igal hommikul mu kõrva, et ma kuulaksin õpilase kombel. Issand avas minu kõrva ja ma ei ole pannud vastu ega taganenud. Ma andsin oma selja peksjaile ja oma põsed neile, kes katkusid mu habet. Ma ei peitnud oma palet teotuste ja sülje eest. Sest Issand, mu Jumal, aitab mind ega jäta mind häbisse. Seepärast teen ma oma näo tardunuks kui ränikivi, sest ma tean – ma ei jää häbisse.
See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps 22:8-9. 17-18a. 19-20. 23-24 R:2a)

R: Mu Jumal, mu Jumal, miks sa oled mu maha jätnud?

Kõik, kes mind näevad, naeravad mu üle,
kõverdavad huuli ja raputavad pead:

“Ta lootis Issanda peale,
las nüüd Issand aitab ta välja, kui ta teda armastab!”

R:

Koerakari ümbritseb mind,
ülekohtutegijate jõuk piirab mind.
Nad puurivad läbi mu käed ja jalad,
Valust võin üle lugeda kõik oma luud-kondid.

R:

Nad jagavad omavahel ära minu rüü,
heidavad liisku mu särgi üle.
Aga sina, Issand, ära jää minust kaugele,
mu tugevus, tule mulle appi!

R:

Ma tahan teatavaks teha oma vendadele sinu nime
ja kiita sind ustavate koguduses.
Teie, kes te kardate Issandat, kiitke teda,
ülistage teda, kõik Jaakobi sugu.

R:

(Teine lugemine Fi 2:6-11)

Lugemine püha apostel Pauluse kirjast filiplastele:

Jeesus Kristus oli oma olemuselt Jumal, kuid ei hoidnud sellest kinni, et Jumalaga võrdne olla, vaid loobus sellest ja võttis sulase näo ning sai inimese sarnaseks. Ta nägi välja nagu inimene ja alandas iseennast, sai kuulekaks kuni surmani, pealegi ristisurmani. Sellepärast on Jumal tõstnud ta kõrgeks üle kõige ja andnud talle nime üle kõikide nimede, et Jeesuse nime ees painduksid kõik põlved – nii taevaste, maapealsete kui allilmsete omad, ja iga keel tunnistaks Jumala Isa auks, et Jeesus Kristus on Issand.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Fi 2:8-9)

Meie pärast alandas Kristus iseennast ja sai kuulekaks kuni surmani, pealegi ristisurmani.

Sellepärast on Jumal tõstnud ta kõrgeks üle kõige ja andnud talle nime üle kõikide nimede.

Evangeelium A aastal

(Evangeelium Mt 26:14-27:66)

Meie Issanda Jeesuse Kristuse kannatuse lugu püha Matteuse järgi:

Siis läks Juudas Iskariot, üks neist kaheteistkümnest, ülempreestrite juurde ja ütles: “Mis te tahate mulle anda, kui ma tema teie kätte annan?” Nemad pakkusid talle kolmkümmend hõberaha. Ja sellest alates otsis Juudas parajat hetke, et Jeesust ära anda.

Aga hapnemata leibade püha esimesel päeval astusid Jeesuse jüngrid ta juurde ja küsisid: “Kuhu sa tahad, et me sulle paasa söömise valmistaksime?” Tema ütles: “Minge linna selle-ja-selle juurde ja öelge talle: “Õpetaja ütleb: Minu aeg on lähedal, ma tahan sinu juures pidada paasasöömaega oma jüngritega!”” Ja jüngrid tegid, nõnda nagu Jeesus neid oli käskinud, ja valmistasid paasasöömaaja. Aga õhtul istus Jeesus lauda koos nende kaheteistkümnega. Ja kui nad sõid, ütles tema: “Tõesti, ma ütlen teile, üks teie seast annab minu ära.” Ja väga nukraks jäädes hakkasid nad järjestikku talle ütlema: “Ega ometi mina see ole, Issand?” Tema aga vastas: “See, kes sööb minuga samast kausist, annabki minu ära. Inimese Poeg läheb küll ära, nõnda nagu temast on kirjutatud, aga häda sellele inimesele, kes Inimese Poja ära annab! Sellele inimesele oleks parem, kui ta ei oleks sündinud.” Aga Juudas, tema äraandja, kostis talle: “Olen siis mina see, rabi?” Jeesus ütles talle: “Need on sinu sõnad.”

Aga kui nad sõid, võttis Jeesus leiva, õnnistas ja murdis ja ütles jüngritele andes: “Võtke, sööge, see on minu ihu!” Ja ta võttis karika, tänas, andis selle neile ja ütles: “Jooge kõik selle seest, sest see on minu lepinguveri, mis valatakse paljude eest pattude andeksandmiseks! Aga ma ütlen teile: Mina ei joo siitpeale sellest viinapuu viljast kuni päevani, mil ma joon koos teiega uut oma Isa riigis.” Ja kui nad olid laulnud kiituslaulu, läksid nad välja Õlimäele. Siis ütles Jeesus neile: “Teie kõik taganete minust täna öösel, sest kirjutatud on: Ma lõõn karjast, ja karja lambad pillutatakse laiali. Kuid pärast oma ülesäratamist lähen ma teie eele Galileasse.” Aga Peetrus kostis: “Kui ka kõik taganevad sinust, ei tagane mina eluilmaski!” Jeesus lausus talle: “Tõesti, ma ütlen sulle, täna öösel, enne kui kukk laulab, salgad sina mu kolm korda ära.” Peetrus ütles talle: “Kui ma ka peaksin koos sinuga surema, mina ei salga sind mitte!” Samamoodi ütlesid ka kõik teised jüngrid.

Siis Jeesus tuli koos nendega paika, mida hüütakse Ketsemaniks, ja ütles jüngritele: “Istuge siin, kuni ma lähen ja palvetan seal!” Ja ta võttis enesega kaasa Peetruse ja kaks Sebedeuse poega ning muutus kurvaks ja tundis ahastust. Siis ta ütles neile: “Mu hing on väga kurb surmani. Jääge siia ja valvake koos minuga!” Ja ta läks pisut eemale, langes silmili maha ja palvetas: “Minu Isa, kui see on võimalik, siis möödugu see karikas minust! Ometi ärgu sündigu nõnda, nagu mina tahan, vaid nii nagu sina!” Ja Jeesus tuli jüngrite juurde ja leidis nad magamast ning ütles Peetrusele: “Niisiis te ei jaksanud ühtainustki tundi koos minuga valvata? Valvake ja palvetage, et te ei satuks kiusatusse!

Vaim on küll valmis, aga liha on nõder.”

Ta läks teist korda ära ja palvetas: “Minu Isa, kui see ei saa mööda minna nii, et ma sellest ei joo, siis sündigu sinu tahtmine!” Ja kui ta tuli tagasi, leidis ta jüngrid taas magamast, sest nende silmad olid rasked unest. Ja ta jättis nad sinna ning läks jälle ära ja palvetas kolmandat korda, lausudes uuesti needsamad sõnad. Siis Jeesus tuli jüngrite juurde ja ütles neile: “Teie aina magate ja puhkate! Vaata, tund on lähedal ja Inimese Poeg antakse patuste kätte! Tõuske üles, läki! Ennäe, mu äraandja on lähedal!”

Ja kui Jeesus alles rääkis, ennäe, tuli Juudas, üks neist kaheteistkümnest, ja temaga oli kaasas suur rahvahulk mõõkade ja nuiadega, saadetud ülempreestrite ja rahvavanemate poolt. Aga tema äraandja oli andnud neile tähise: “See, kellele ma suud annan, ongi tema. Tema võtke kinni!” Ja otsekohe astus Juudas Jeesuse juurde ja ütles: “Tere, rabi!” ning andis talle suud. Aga Jeesus ütles talle: “Sõber, milleks sa siin oled?”

Siis nad astusid Jeesuse juurde, panid käed tema külge ja võtsid ta kinni. Ja ennäe, üks Jeesuse kaaslastest sirutas käe ja tõmbas tupest oma mõõga ja lõi ülempreestri sulast ning raius ta kõrva ära. Siis ütles Jeesus talle: “Pista oma mõök tuppe tagasi, sest kõik, kes mõõga tõmbavad, mõõga läbi hukuvad! Kas sa arvad, et ma ei või oma Isa paluda, ja ta saadaks mu käsutusse praegu rohkem kui kaksteist leegioni ingleid? Aga kuidas siis saaksid täide minna kirjad, et see nõnda peab sündima?” Sel tunnil ütles Jeesus rahvahulgale: “Kas te olete nagu teeröövli kallale tulnud mõõkade ja nuiadega mind kinni võtma? Ma olen päevast päeva istunud pühakojas õpetamas ja te ei ole mind vangistanud!” Aga see kõik on sündinud, et prohvetite kirjad läheksid täide. Siis põgenesid kõik jüngrid, jättes tema maha.

Aga Jeesuse vangistajad viisid ta ülempreester Kaifase juurde, kuhu olid kogunenud kirjatundjad ja vanemad. Peetrus järgnes talle eemalt kuni ülempreestri õueni, läks sisse ja istus maha teenijate juurde, et näha, kuidas asi lõpeb. Aga ülempreestrid ja terve Suurkohus otsisid valetunnistust Jeesuse vastu, et teda surmata, ent ei leidnud, kuigi palju valetunnistajaid astus ette. Viimaks aga astusid ette kaks, kes ütlesid: “Tema on lausunud: „Ma võin Jumala templi lammutada ja kolme päevaga üles ehitada.” Siis ülempreester tõusis püsti ja ütles Jeesusele: “Kas sa ei vasta midagi selle kohta, mida need sinu vastu tunnistavad?” Aga Jeesus vaikus. Ja ülempreester ütles talle: “Ma vannutan sind elava Jumala ees, et sa meile ütleksid, kas sina oled Messias, Jumala Poeg?” Jeesus vastas talle: “Need on sinu sõnad. Ometi ütlen mina teile: Siitpeale te näete Inimese Poja istuvat Väe paremal käel ja tulevat taeva pilvedel.” Siis ülempreester käristas oma rõivad lõhki ja ütles: “Ta on teotanud pühadust! Mis tunnistajaid meil veel on vaja! Vaata, nüüd te olete ise kuulnud pühaduseteotust! Mis teie arvate?” Aga nemad kostsid: “Tal on surmasüü!” Siis nad sülitasid Jeesusele näkku ja peksid teda rusikatega, mõned aga löid teda kepiga ja ütlesid: “Ütle meile prohveti viisil, Messias, kes see on, kes sind löi?” Peetrus istus aga väljas õuel. Ja ta juurde astus üks teenijatüdruk ja ütles: “Ka sina olid galilealase Jeesusega.” Aga tema salgas kõigi ees: “Ma ei mõista, mida sa räägid!” Kui ta läks aga värava poole, nägi teda teine teenijatüdruk ja ütles neile, kes seal olid: “Tema oli naatsaretlase Jeesusega.” Ja taas salgas ta vandega: “Ma ei tunne seda

inimest!” Üsna varsti ütlesid aga sealviibijad Peetrusele ligi astudes: “Tõesti, ka sina oled üks nende seast, sest su kõneviiski annab su ära.” Siis hakkas ta hirmsasti sajatama ja vanduma: “Ma ei tunne seda inimest!” Ja kohe laulis kukk ja Peetrusele tuli meelde, mis Jeesus oli öelnud: “Enne kui kukk laulab, salgad sina minu kolm korda ära.” Ja sealt lahkudes puhkes ta kibedasti nutma.

Aga varahommikul langetasid kõik ülempreestrid ja rahvavanemad Jeesuse kohta otsuse, et ta tuleb surmata, ja viisid ta aheldatult ära ning andsid maavalitseja Pilaatuse kätte. Kui siis tema reetja Juudas nägi, et Jeesus oli mõistetud surma, kahetses ta ja viis need kolmkümmend hõberaha ülempreestritele ja vanematele tagasi, öeldes: “Ma olen teinud pattu, olen süütu vere ära andnud.” Nemad aga vastasid: “Mis see meie asi on? Vaata ise!” Ja visanud hõberahad templisse maha, Juudas eemaldus, läks ära ja poos enese üles. Aga ülempreestrid ütlesid neid hõberahasid üles korjates: “Neid ei tohi templivaramusse panna, sest see on vere hind.” Nad võtsid nõuks osta nende eest potissepa põllu matmispaigaks muulastele. Seepärast hüütakse seda põldu Verepõlluks tänini. Siis läks täide, mis prohvet Jeremija kaudu on räägitud: “Ja nad võtsid kolmkümmend hõberaha, hinna, mille vääriliseks Iisraeli lapsed ta olid hinnanud, ja andsid need potissepa põllu eest, nii nagu Issand mind oli käskinud.”

Lühivariant (Mt 27:11-54)

Jeesus viidi rooma asevalitseja ette ja maavalitseja küsis temalt: “Kas sina oled juutide kuningas?” Jeesus ütles: “Need on sinu sõnad!”, kuid ülempreestrite ja rahvavanemate kaebuste peale tema vastu ei kostnud ta midagi. Siis ütles Pilaatus temale: “Kas sa ei kuule kõike seda, milles sind süüdistatakse?” Selle peale ei vastanud tema ainsatki sõna, nõnda et asevalitseja seda väga imeks pani.

Aga asevalitseja tavatses pühadeks vabaks lasta ühe vangi – rahvahulga soovimist mööda. Ja neil päevil oli vangide seas üks kurikuulus mees, nimega Barabas. Ning Pilaatus pöördus rahvahulga poole, kes olid kokku tulnud, ja ütles: “Kelle te tahate, et ma ta teile pühadeks vabaks lasen, kas Barabase või Jeesuse, keda hüütakse Messiaks?”, sest Pilaatus teadis, et nad oli ta kadeduse pärast tema kätte andnud. Aga kui Pilaatus kohtujärjel istus, saatis tema naine talle sõna: “Ärgu sul olgu midagi tegemist selle mehe vastu, sest tema on õige ja mina olen täna öösel näinud tema pärast halba und!” Aga ülempreestrid ja rahvavanemad ässitasid rahvahulki, et nad nõuaksid vabaks Barabase, aga Jeesuse laseksid hukata. Asevalitseja küsis veel kord: “Kumba neist kahest tahate teie, et ma teile vabaks laseksin?” Aga nemad vastasid: “Barabase!” Siis Pilaatus küsis: “Mida peaksin ma tegema Jeesusega, keda hüütakse Messiaks?” aga nemad hüüdsid üheskoos: “Löö ta risti!” Tema aga kostis: “Millise kuritöö eest peab temaga nõnda sündima?” Aga rahvahulk karjus veel valjemini: “Löö ta risti!”

Kui Pilaatus nägi, et ta ei või sinna midagi parata ja et lärm läheb aina suuremaks, siis võttis ta tuua vett ja ta pesi oma käsi rahvahulga nähes ning ütles: “Minul ei ole süüd selle mehe veres, see on teie asi!” Ja kogu rahvas hüüdis talle: “Tema veri tulgu meie ja meie laste peale!” Siis laskis Pilaatus

neile vabaks Barabase, aga Jeesust laskis ta piitsutada ning andis ta sõduritele risti lüüa.

Ja asevalitseja sõdurid viisid Jeesuse kohtukotta ja kogusid tema kallale terve väeosa. Nad võtsid tal rõivad seljast ja heitsid purpurmantli tema õlgadele. Nad punusid kibuvitstest pärja ja panid selle talle pähe, ning tema paremasse kätte nad panid pillirookepi ja nad heitsid tema ees põlvili ja pilkasid teda: “Ole tervitatud, juutide kuningas!” Ja nad sülitasid tema peale, võtsid pilliroo ning lõid teda sellega pähe. Kui nad olid Jeesus küllalt pilganud, võtsid nad mantli tema õlgadelt, panid talle selga tema omad rõivad ja viisid ta risti lüüa. Aga teel nad kohtasid Küreene meest Siimonit, kelle nad sundisid Jeesuse risti kandma.

Ja kui nad jõudsid paika, mida hüütakse Kolgataks – see on, pealuu künkaks – andsid nad Jeesusele juua sapiga segatud veini, aga kui ta seda oli maitsnud, ei tahtnud ta seda ometi juua. Ja kui nad olid ta risti lõõnud, jagasid nad liisku heites omavahel tema rõivad, ja nad istusid ning valvasid teda. Aga tema pea kohale panid nad tahvli, millel oli kirjas tema süü: “Tema on juutide kuningas.” Siis nad lõid koos Jeesusega risti kaks teeröövlit, ühe ta paremale ja teise vasemale käele.

Möödujad aga parastasid teda ja vangutasid pead: “Sina, kes sa lammutad templi ja ehitad selle kolme päevaga üles, päästa iseennast! Kui sa oled Jumala Poeg, siis astu ristilt alla!” Niisamuti pilkasid teda ülempreestrid ühes kirjatundjate ja variseridega: “Teisi on ta päästnud – iseennast päästa ei suuda. Kui ta on juutide kuningas, astugu siis ristilt alla ja me hakkame temasse uskuma. Tema lootis ju Jumala peale, las nüüd Jumal päästab ta ära, kui ta teda tahab, sest ta on öelnud end Jumala Poja olevat.” Niisamuti pilkasid teda ka röövlid, kes olid ühes temaga risti lõõnud.

Aga keskpäeval (kuuendal tunnil) tuli pilkane pimedus üle kogu maa ja kestis kuni üheksanda tunnini (kella kolmeni pärast lõunat). Ja üheksandal tunnil hüüdis Jeesus valju häälega: “Eli, Eli, lema sabahtani” – see tähendab: mu Jumal, mu Jumal, miks sa oled mind maha jätnud? Aga mõned kõrvalseisjatest ütlesid seda kuuldes: “Tema hüüab Eelijat appi.” Ja üks nende seast võttis äädikasse kastetud käsna, pani selle pillirookepi otsa ja pakkus talle juua. Teised aga rääkisid: “Eks me näe, kas Eelija tuleb teda päästma!” Jeesus aga karjus valju häälega ja heitis hinge.

(Kõik põlvitavad.)

Ja vaata, templi vahevaip rebenes kaheks tükiks ülevalt alla välja. Ja maa värises ning kaljud varisesid. Palju pühade inimeste ihusid said elavaks ja nad tulid haudadest välja; nad läksid pärast tema ülesäratamist pühasse linna ning paljud inimesed said seda näha. Aga kui väeülem ja need, kes ühes temaga Jeesust valvasid, nägid maavärisemist ja seda, mis sündis, lõid nad väga kartma ja ütlesid: “Tõesti, tema oli Jumala Poeg.”

See on Issanda Sõna.

Jutlus

Armsad õed ja vennad, paavst Bonifatius VIII, kes istus pühal toolil 9 aastat, 1294 kuni 1303, avaldas aasta enne oma surma bulla – see tähendab, paavstliku õigusakti –, mis oli pealkirjastatud selle algussõnadega “Unam Sanctam”. Selles dokumendis deklareeris ta: “Kirikus ja Kiriku

meelevalla all on kaks mõõka – vaimulik ja ilmalik... See, kes eitab, et ilmalik mõök on Peetruse meelevaldas, saab varesti aru Issanda korraldusest: “Pista oma mõök tuppe tagasi!” (Mt 26:52). Seega on mõlemad mõõgad, nii vaimulik kui aineiline, Kiriku meelevaldas all. Esimest tuleb kasutada Kiriku jaoks ja teist Kiriku kaudu; esimest tarvitavad preestrid, ja teist kuningad ja sõjamehed, kuid seda ainult preestrite korraldusel ja nõusolekul. Ent üks mõök peab olema allutatud teisele, ning ilmalik võim peab alluma vaimulikule meelevaldale. Apostel ütleb: “Ei ole võimu, mis ei oleks Jumala käest, olemasolevad on aga Jumala seatud”. (Rm 13:1–2) Need võimud on seatud nii, et üks mõök on teise peal ning ülemine mõök juhib alumist mõõka ülespoole.” (Tsitaadi lõpp.)

Ilus unistus, kahtlemata, et Jeesuse Kristuse rahuriigi vaimus loodaks maa peale midagi paradiisi sarnast, kus vaimulik ja ilmalik elavad harmoonias, “Hunt on tallega üheskoos ja panter lesib kitsekese kõrval; vasikas, noor lõvi ja nuumveis on üheskoos ning pisike poiss ajab neid.” (Js 11:6) Paraku me teame, mis selle paavstiga hiljem juhtus. Vaid aasta pärast mainitud bulla ilmumist Bonifatius VIII mõrvati ja paavste ootas ees üle saja aasta kestnud Avignoni vangipõlv.

Kahe mõõga episood evangeeliumi lehekülgedelt ei kuulu ehk küll pühakirja kõige selgemate võrdkujude hulka, kuid üritagem siiski selles lähemat selgust saada. Esiteks, Jeesus ei käskinud Peetrust leida just kaks mõõka, vaid pigem esitab evangeelium seda juhuseks, et mõõku oli apostlitel varuks täpselt niipalju.

Teiseks, Peetrus kui kalur oleks osanud ilmselt aeru palju osavamalt relvana kasutada kui mõõka. Kui ta lõi küljest ülempreestri sulase kõrva, siis ilmselt mitte sellepärast, et see oleks olnud tema kavatsus, vaid ta lõi lihtsalt mööda, või siis juhtis sulase peakate surmava löögi kõrvale. Võideldes oma õpetaja eest oli Peetrus valmis surmaga silmitsi astuma ja vaenlastele surma tooma. Nagu ta seda oli öelnud: “Kui ma ka peaksin koos sinuga surema, mina ei salga sind mitte!”

Kolmandaks, kui nüüd Jeesus maharaiutud kõrva taas oma kohale sedis ja käskis mõõga tagasi tuppe panna, siis saab paavst Bonifatiusi bulla pühakirjatõlgendus hoopis teise lahenduse. Kui apostlitel oli kaks mõõka, millest üks jäi täiesti kasutamata ja teisega tekitatud haavad leidis Jeesus õige olevat ära parandada, siis ütleb see lugu pigem, et mõõgavõitlus ei ole üldse kiriku ülesanne. Mõõgad on ilmalikud relvad ja need tõusku ikka ilmalike mõõkade vastu, kiriku ülesanne on sekkuda vägivallatult – kas selleks, et mõõkade väljatõmbamist ära hoida, või siis pärast, kui tuleb parandada haavu.

Armsad õed ja vennad, konflikt vaimuliku ja ilmaliku vahel on meie igapäevaseks kaaslaseks. Iga vaimuliku elul on ka ilmalik osa ja vastupidi, iga ilmaliku elul vaimulik osa, olgu see siis kantud headest või kurjadest vaimudest. Vaimuliku maailma poole pöördub inimene paraku sagedamini alles siis, kui ta on näinud ilmaliku kurjuse varjamatut palet sõjakoledustes, või kogunud muul viisi

inimlikku ebaõiglust, kõikvõimalikku vägivalda ja viletsust. Siis ollakse valmis ka ilmaliku mõõgaga vaimulike väärtuste eest võitlema, kuid see jääb ka sel puhul ikka ilmalikuks võitluseks, mida saadab vaid vahelduv edu.

Jeesuse lõplik võit seisnes tema ristisurmas ja ülestõusmises. Vaimulike inimestena tuleb meil seda alati oma silmade ees hoida. Amen.